

Serieuze inspanningen van het stadsbestuur en de kerkfabriek voor de Sint-Petrus- en Pauluskerk en omgeving

Orgel en „Grote Kerk”

even prachtig

Amper zeven lentes jong was Peter Ledaine al gefascineerd door het orgel. Het feit dat hij voorafgaandelijk drie jaar de piano moest betokkelen, deed niets af van zijn grote liefde voor het gigantisch kerkharmonium met zijn pijpen en registertrekkers. Wat een vreugde toen hij op zijn 18de naar het Leuvense Lemmensinstituut — muziekhogeschool — kon om, naderhand meesterlijk afsluitend, een jaar bij Hans Van Nieuwkoop in Amsterdam les te volgen voor een heel afgelijnd *Barokrepertoire*, ofte muziek van 1600 tot 1800! Afgestudeerd juni 1990 stond de kerkdeur van de Oostendse *Pier & Pol* wagenwijd voor hem open: deken Loncke deed wat graag beroep op de pas afgestudeerde West-Vlaamse organist, wat een bijkomende proef bij de oprustgaande organist Dombrecht alleen maar beaamde. Vrij vroeg werd het duidelijk dat Peter Ledaine niet zo maar de zoveelste organist in de reek wilde zijn. Nu al krijgt hij de tijd met koor-, ensemble- en orgelconcerten een zo breed mogelijk publiek naar de Oostendse *Grote Kerk* te lokken.

27-12-01 2

Als kind groeide Peter Ledaine (34) op in het Houtland, waar vader Frans in Koekelare wiskunde praticeerde. Moeder Hilda Degriek studeerde piano en is een niet onaardige mezzo in het parochiekoor.

Bach, Beethoven en orgel!

Als scholier voelde Peter zich niet onwennig in wiskunde. Spijt zijn 1,89 m boogt hij niet op sportieve vaardigheden, ten ware het dagelijks open afklauteren van de trappen van *Pier & Pol*.

— **Je muzikaliteit als scholier?**

— **Peter:** „In het vierde jaar lager onderwijs liep ik muziekschool in Koekelare — een nevenafdeling van Roeselare — waar we twee keer per

week pianoles kregen van wijlen Oostendenaar René Hostyn. Zeer streng moesten zijn gastjes van 9 à 10 jaar dagelijks een tot anderhalfuur piano spelen.”

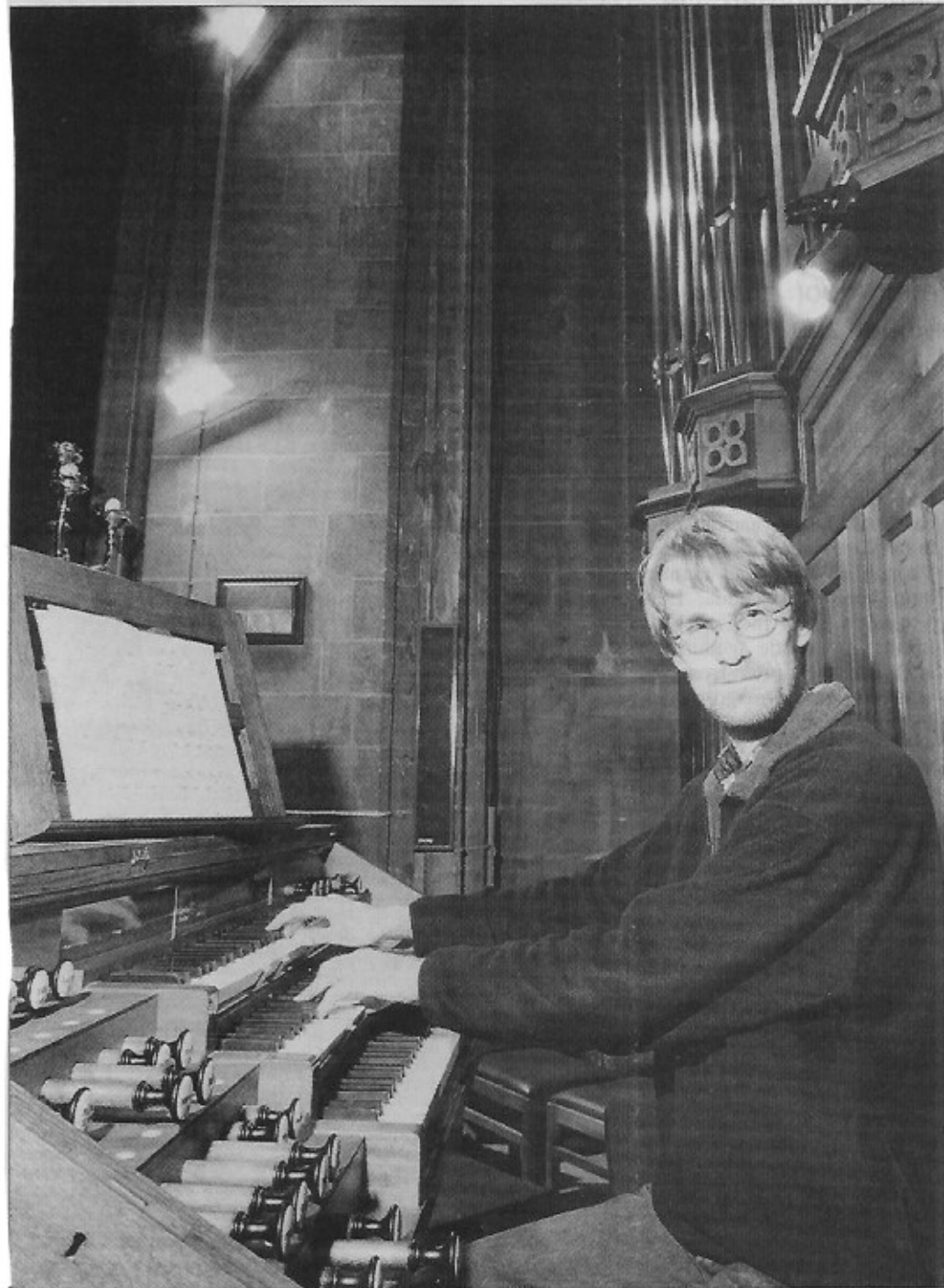
— **Bach, Beethoven, Czerny... als vrienden!**

— **Peter:** „Thuis hadden we een heel oude piano van moeder, waar de hamertjes van do en do-kruis het meestal lieten afweten. Vanaf mijn zevende was ik gefascineerd door het wel heel indrukwekkend orgel.”

— **Topmuziek uit je kortebroekentijd...**

— **Peter:** „Dat was het *Toccat*a van J.S. Bach, tintelend stuk voor toetsinstrumenten dat virtuositeit en snelheid van handen en voeten vereiste. Niettemin bedwong ik al van mijn 14de bedoelde *Toccat*a.”

Peter volgde in Diksmuide vier jaar middelbaar en kreeg tot zijn 18de orgelopleiding in de Brugse muziekschool bij Chris Dubois.

Zelfverzekerd en niet minder fier neemt Peter Ledaine de functie van organist waar in de Oostendse Sint-Petrus & Pauluskerk. Harmonium dat ooit geconstrueerd werd door Pierre Schrijver, Brusselaar die ook instond voor de kathedraal van Antwerpen en de koninklijke kerk in Laken. Het orgel van „Pier & Pol”, daterend van 1907 en al in 1950 gerestaureerd, werd in 1999 tot in de puntjes door de Zaadamse Flantrap voor de tweede hersteld. Voor Peter Ledaine de kans van zijn leven om met harmoniumspel en orgelconcerten in Oostendes „Grote Kerk” uit te pakken. Hans Van Nieuwkoop, hoofdprofessor van het muziekconservatorium van Amsterdam speelde het vernieuwde orgel in. Om maar te zeggen dat Peter Ledaine en zijn sopraan Annemie niet vies zijn van relaties.

— Peter : „Mijn aanleg voor orgel prijzend, waarschuwde Dubois dat ik me heel veel zou moeten inzetten. Hij wilde niet voortdoen met mensen die alleen maar talent hadden... maar niet studeerden.”

— Zat idee van beroepsmuzikant er toen al in ?

— Peter : „Op mijn 18de trok ik naar het Lemmensinstituut in Leuven, muziekhogeschool met zo'n 400 studenten. Aldaar gaapte een wijd pakket

aan mogelijkheden qua instrumenten, notenleer, analyse, koorleiding en orkestdirectie...”

— Leraar Dubois bracht je kennelijk veel bij...

— Peter : „Na vijf jaar Brug-

ge was het eveneens onder Chris Dubois dat ik in het Lemmensinstituut laureaat werd op mijn 23ste. Ogenblik waarop ik aan de slag kon in de Oostendse Sint-Petrus- & Pauluskerk. Binstdien vervolmaakte ik mij gedurende drie jaar bij Dubois voor en behaalde een *hoger diploma*, wat neerkomt op een soort doctoraat.”

Voor iedere stem mooie muziek!

Hoe rustig een koorleider die zangers dirigeert ook voorkomt, dan is dit nog altijd een niet te onderschatten leiderschap...

— **Peter** : „Wanneer gehoor hier de basis van is, dan is dit een gave die moet ontwikkeld worden. Maar ook dictie mag niet onderschat worden : alle koorleden moeten de tekst op dezelfde manier uitspreken, terwijl de eindmedeklinker op dezelfde plaats dient gezet met een gevoel voor gelijktijdigheid. Klank (toonhoogte) en uitspraak (gelijkritmisch) zijn beiden dan ook uiterst belangrijk.”

— **Wat omtrent meerstemmige gezangen ?**

— **Peter** : „Bij meerstemmigheid moet je als het ware twee dingen tegelijk horen, eerst dan kun je je wagen aan het harmonisch samengaan van alten, soprano's, tenoren en basen. Kunstig allegaarte dat met toevoeging van orkest kan opwellen tot een summum van muzikaliteit.”

— **Op welke stem ben je verliefd ?**

— **Peter** : „Geen voorkeur, omdat er voor iedere stem mooie muziek werd geschreven. Voor mij is de *tenor* heel lyrisch en heeft daardoor iets te vertellen. Bij de *bariton* is veelzijdigheid troef, omdat hij evenzeer de tenor uithangt... als hij bassendieptes induikt. Van de *bas* onthoud ik zijn warmte. Bij de *sopraan* flikkeren helderheid en virtuositeit even briljant. En wat is de *alt* met warmte omfloersd ! Spreken over de *coloratuur* is omhoog kijken naar het ijste streven dat een menselijke stem toelaat...”

Van panfluit tot orgel

Volgens Peter Ledaine kun je het kerkharmonium vergelijken met een heel orkest. „Vraag alle leden van een orkest een *do* te spelen, dan zorgen 32 personen voor een niet onaardig kleurenpakket. Op het orgel kun je eenzelfde do spelen, maar dan met al de verschillende registers. Wat op zijn beurt een rijke klankendiversiteit etaleert.”

— **Johan Sebastian Bach soigneerde het orgel ?**

— **Peter** : „In Sebastians tijd bestond de piano nog niet, wel de clavecimbel. Ergens is het orgel een voortvloeisel van de panfluit ofte herdersfluit, primitief muziekinstrument bestaande uit acht rieten of metalen buisjes naast elkander... die almaar kleiner worden. Daar hebben ze dan een klavier ondergezet, alsmede voorhanden zijnde pijpen die door luchtstromen uit blaasbalgen de verlangde klanken uitbrachten.”

— **Wanneer was er echt spraak van het orgel ?**

— **Peter** : „In de middeleeuwen, zeg maar 1200. Het oudste orgel van de 15de eeuw staat in het Zwitserse Sion. Een heel klein exemplaar, dat evenwel voor de normen van die tijd een enorme machine moet geweest zijn. Daarbij heel revolutionair : je duwde voor je neus op een toets... en iets verder ging een pijp aan het spreken !”

— **Een nogal opvallende vergelijking...**

— **Peter** : „Om te zingen heb je lucht nodig en flinke longen, wat de blaasbalg is bij orgelspel. Bij het ademhalingsorgaan moet de lucht wegkunen via luchtpijpen, wat windkanalen doen voor het orgel.”

P&P-orgel nummer

1

van het Oostends kerkpatrimonium

Toen Peter Ledaine organist werd in de Petrus- & Pauluskerk, was de restauratie van het harmonium zijn hoofdbeachtiging. Sedert dit in 1999 werd verwezenlijkt, wou hij een zo breed mogelijk publiek aantrekken. Daarvoor heeft hij een artistiek paspoort op zak : hét orgel van het Oostendse kerkpatrimonium én het driebeukige neo-gotische godshuis vormen samen een troefkaart voor kunstgevoel en romantiek...

— **Al tastbare resultaten geboekt ?**

— **Peter** : „Voor een *Requiem van Mozart* kwamen toch zo'n 550 enthousiastelingen af. 't Weze gezegd, dat dit in vergelijking met anderen kerken — zelfs in Nederland — heel veel is.”

— **Wie maakt deel uit van zo'n concert ?**

— **Peter** : „Voor bewuste requiem hadden we zelfs François Bocquélet, organist van Saint-Omer, uitgenodigd. Met sopraan, alt, tenor en bas konden we rekenen op vier fantastische solisten, terwijl het geheel ondersteund werd door het *Orlandusensemble* — koor en orkest — door mij gedirigeerd. Bij zware muziek worden de mensen een gepaste toelichting gegeven.”

— **Het Orlandusensemble, zeg eens...**

— **Peter** : „Dat is een volledig professioneel gezelschap met violen, altviolen, cello's, orgel, 2 trompetten en 3 trombones. Hiervoor komen allemaal beroepsmatige freelancers op van orkesten uit het Vlaamse land, die door connecties konden warmgemaakt worden.”

— **Hoe lonkt de toekomst ?**

— **Peter** : „In maart 2002 brengen we met de *Johannespassie* een van de hoogtepunten uit de muziekliteratuur. Het lijdensverhaal van Christus door Bach getoondicht, wordt met solisten, koor en orkest op muzikaal hoog niveau naar voor gebracht...”

Met sopraan Rosemie op schoot...

Ook de wegen van de kunst zijn ondoorgrondelijk. In de Brugse kathedraal Sint-Amatus woonden Rosemie Arnout en Peter Ledaine in 1990 een concert bij van Chris Dubois. Wat op 28 augustus 1993 tot beider jawoord leidde... toen Peter zijn hoger diploma al op zak had.

— **Peter** : „Annemie, programmacoördinator op het Europacollege in Brugge, heeft persoonlijkheid te koop. Zonder professioneel te zijn is ze heel muzikaal en koorlid van het *Orlandusensemble*, waar iedere zanger een geschoolde stem heeft. Sopraantje Annemie leerde dit in de Veurnse academie. Thuis ? Daar maken de tuinen en poes Puccini haar hobby's uit !”

— **Hoe flikkert de kerstboom in jouw ogen ?**

— **Peter** : „Op 15 december om 20 u. brengen we in de Oostendse Kapucijnenkerk een uitzonderlijke concertsoirée met *Italiaanse Kerstmuziek in Barokstijl*. Iedereen is uiteraard van harte welkom. De toegangsprijs bedraagt 250 fr.”

Orgel „Pier & Pol” in 1999 gerestaureerd

Mechanica boven elektra

Toen in 1999 het orgel van de Sint-Petrus- en Pauluskerk werd gerestaureerd, zette men een stap terug naar de hefboompjes en houten latjes van begin 20ste eeuw. Waar men in vijftiger jaren opteerde voor elektrische overbrenging, werden klavier en orgelpijp nogalwat door oxydatie aangevreten. Met bepaalde klankloosheid tot gevolg.

Grote boosdoener was de zoute zeelucht die in een mum van tijd de contacten negatief belazerde: „Duwde je bijvoorbeeld een *do* dan kreeg je geen contact, dus kwam er geen klank uit het orgel. Ook de elektrische verbindingdraadjes tussen klavier en orgelpijp waren door roest aangevreten... en kon je een *do* horen wanneer je een *re* had ingeduwd”, legt Peter Ledaine uit.

— **Hoe hebben ze dat kunnen repareren in 1999?**

— **Peter:** „Door terug te keren naar de *mechanische* methode van 1907, met zijn hefboompjes en houten latjes.”

— **Wie bepaalt muziek en taal van heilige mis?**

— **Peter:** „In de *Grote Kerk* worden heel goede afspraken gemaakt tussen deken Jozef Desein, diaken Walter Haeghebaert — die voor het gezongen gedeelte en het koor instaat en koor — en ikzelf als organist. Er wordt gestreefd naar een programma per maand.”

— **Hoe scoort het Gregoriaans?**

— **Peter:** „De koraalgezangen, ontsprongen aan het muzikale brein van Gregorius I, maken op heden meer en meer de primeur uit van gespecialiseerde koren. Het is ook zo dat de hedendaagse jeugd niet langer opgroeide met Gregoriaanse Sanctus en Agnus Dei...”

— **Maakt Gregoriaans niet ergens een come-back?**

— **Peter:** „Inderdaad, maar dan niet als samenzang, maar wel als koormuziek.”

— **Vind je niet dat het Nederlands uit de kerkboekjes, veelal een geforceerd taaltje is?**

— **Peter:** „Dat scheelt natuurlijk van kerk tot kerk. Het is evenwel zo dat er niet meer van hogerhand wordt opgelegd, wat je op die of gene zondag zus of zo moet zingen. Wat in de Gregoriaanse tijdperk wél het geval was. Het kan niet geloofwaardig worden dat er terzake vandaag veel meer vrijheid is omtrent wat gezongen en gemusiceerd moet worden.”

— **Dus zingt ieder Godshuis zijn eigen wijsje...**

— **Peter:** „Er is vandaag qua liederenschat een enorm verschil van kerk tot kerk. Al ben ikzelf niet tegen Gregoriaans, dan moet ik toch rekening houden dat mijn generatie er niet mee opgevoed is.”

— **Hoe lost Pier & Pol het**

repertoire op?

— **Peter:** „Ondersteund door diaken Walter Haeghebaert, beschikken wij in de Sint-Petrus- en Pauluskerk over een vernieuwend en fris repertoire. We beperken ons hierbij niet tot de traditionele boekjes.

Komt daarbij dat het niveau zowel door deken, diaken als ikzelf naar zekere resultaten wordt gestuwd.

Zodoende is het geen toeval dat het eindresultaat omzeggens altijd vernieuwend en kwaliteitsvol is.”

Uitbouwen concerten een must Graag Toccata voor prinses Elisabeth

Het verder populair maken van het orgel van *Pier & Pol* is voor Peter Ledaine een dringende noodzakelijkheid, die trouwens voortvloeit uit de orgelbespelingen en concerten die in juli, augustus en september plaatsvonden.

„Doorgaans speelt orgelspel zich af in een kerk”, zegt Peter. „Een magisch harmonium is evenwel een concertinstrument, waarvoor ook veel werken werden gecomponeerd die geen kerkmuziek waren.”

— **Wat is je onmiddellijke bedoeling?**

— **Peter:** „Onverminderd verdergaan met wat we bezig zijn, opdat de P&P-concerten een vaste waarde worden in Oostende.”

— **Maakt ook niet-religieuze muziek een kans?**

— **Peter:** „Inderdaad, al moeten ruimte en instrument mekaar aanvullen: waar een piano fantastisch klinkt in een kuraal, wordt ze opgezogen in de ijlheid van een Petrus- en Pauluskerk.”

— **Negrospirituals en volkswijsjes...**

— **Peter:** „Al ben ik er niet in gespecialiseerd, kan ik gospelsongs waarderen en aannemen dat het wondermooi in de *Grote Kerk* zou klinken. Langs de andere kant zouden volkswijsjes het niet overleven in zo’n akoestiek: met de grote nagalm gaat er inderdaad veel verloren...”

— **Jouw bonjour-tje voor prinses Elisabeth?**

— **Peter:** „Widors *Toccata*, muzikale grandeur die in Parijs het licht zag, wordt het best door orgel gebracht. Muzikale blijheid en grootsheid die gewoon ieder prinsenkind doen lachen.”